

معمای جذب داعش

نویسندگان
احمد زارعان
امیر حامد آزاد

تهران - اسفند ۱۳۹۵

سرشناسه	: زارعان، احمد، ۱۳۵۶.
عنوان و نام پدیدآور	: معمای جذب داعش / مؤلفان احمد زارعان، امیر حامد آزاد؛ ویراستار مریم حجاری.
مشخصات نشر	: تهران: مؤسسه مطالعات اندیشه‌سازان نور، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۱۶۶ ص.: مصور، جدول، نمودار.
شابک	: 978-600-8438-11-3
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیپا.
موضوع	: داعش
موضوع	: Is organization
موضوع	: سازمان القاعده
موضوع	: Qaida Organization
موضوع	: - - - - - کشورهای اسلامی
موضوع	: Terrorism - Islamic countries
شناسه افزود:	: آزاد، امیرحامد، ۱۳۹۵.
رده‌بندی کنگره	: HV ۶۴۳۲/۵۲ : ۲ ۱۳۹۵
رده‌بندی دیویی	: ۳۰۳/۶۲۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۶۱۱۴۵۶

www.asnoor.ir

Email: info@asnoor.ir

مؤسسه مطالعات اندیشه‌سازان نور

نام کتاب: معمای جذب داعش
 نویسندگان: احمد زارعان - امیرحامد آزاد
 ویراستار: مریم حجاری
 تایپ و صفحه‌آرایی: مرضیه روشن‌روان
 طراح جلد: جواد حسین‌خانی
 چاپ و صحافی: نقش رنگ خجستگان
 نوبت چاپ: اول - اسفند ۱۳۹۵
 شمارگان: ۲۰۰۰ جلد
 قیمت: ۱۵۰۰۰۰ ریال

سخن ناشر

پس از آنکه در ژوئن ۲۰۱۴ ابوبکر البغدادی سرکرده داعش اعلام کرد خلافت داعش تشکیل شده است و خود را خلیفه مسلمین نامید، توجه سیاستمداران، اندیشمندان، کارشناسان، پژوهشگران به پدیده داعش جلب شد و رسانه‌ها به پوشش اخبار داعش و خلافت خودخوانده بغدادی، علاقه‌مند شدند و تحلیل‌ها و تفسیرهای متعددی پیرامون این پدیده در سطوح سیاسی، فکری و فرهنگی ارائه کردند.

گسترش سازمان داعش به لحاظ نیروی انسانی در مدت زمان کوتاه و پیوستن تعداد زیادی از جوانان کشورهای اسلامی به این سازمان، این پرسش را به وجود آورد که علت جذابیت داعش برای جوانان مسلمان چیست؟ چرا با وجود خطرات جانی زیادی که در مسیر پیوستن به داعش و بعد از آن در دو، سه، چهار، پنج و شش سالگی با این سازمان وجود دارد، تعداد قابل توجهی از جوانان به این تشکیلات متعلق می‌شوند؟ جوانان مسلمان در کشورهای غربی با چه هدفی شهر و دیار خود را ترک کرده و به این سازمان می‌پیوندند؟

برخی از کارشناسان و پژوهشگران با پدیده داعش به صورت سطحی برخورد می‌کنند و در بررسی آن، با تقلیل همه عوامل موجود و پیش‌برنده یک عامل خاص و جزئی، نتایج غیرجامع، غیردقیق یا نادرستی را تولید می‌کنند. برخی سر را با ما مسلط در گرایش جوانان به داعش و برخی دیگر جهل و نادانی را مهمترین عامل در این زمینه می‌دانند. برخی نیز معتقدند جوانان کشورهای غربی با انگیزه «جهاد نکاح» یا ماجراجویی به عراق و سوریه می‌روند و به سازمان داعش می‌پیوندند. این نوع نگاه به داعش که یک پدیده پیچیده و چندبعدی است، به رغم آنکه ممکن است رگه‌هایی از واقعیت را در خود داشته باشد، اما قادر نیست کل این پدیده را به خوبی تبیین کند.

بر این اساس، مؤسسه مطالعات اندیشه‌سازان نور در راستای بازخوانی و بازشناسی جریان‌های تکفیری در جهان اسلام، اقدام به انتشار کتاب «معمای جذب داعش» کرده

است. این کتاب که با هدف بررسی عوامل مؤثر بر گرایش جوانان مسلمان به داعش تألیف شده است، سعی دارد با پرهیز از تقلیل‌گرایی، ضمن شناسایی عوامل مؤثر بر گرایش جوانان به داعش، تصویر روشن‌تری از این گروه به خوانندگان ارائه کند.

مؤسسه مطالعات اندیشه‌سازان نور

اسفند ۱۳۹۵

www.ketab.ir

فهرست مطالب

۱۱	 مقدمه
۱۹	 فصل اول: ضرورت بررسی داعش از درون
۲۵	 فصل دوم: زمینه‌های شکل‌گیری داعش
۳۱	 ۱. نسبت عشق با القاعده؛ از بیعت تا خروج
۳۵	 ۲. افزایش میل توجه نیروهای غیربومی در سازمان داعش
۳۷	 ۳. واقعیت‌های دربار ساختار نیروی انسانی داعش
۴۱	 فصل سوم: عوامل اعتدالی جذب در داعش
۴۳	 ۱. زمینه‌های فکری و فرهنگی
۴۶	 ۲. احساسات مذهبی اهل سنت
۴۹	 ۳. گفتمان جذاب داعش
۵۵	 ۴. تکفیر شیعیان
۵۹	 فصل چهارم: عوامل روانی و انگیزشی جذب در داعش
۶۱	 ۱. داعش: منبعی هویت‌ساز
۷۲	 ۲. نقش تحقیر تاریخی اهل سنت در گرایش به داعش
۷۲	 ۱-۲. نمونه موردی: آوارگان فلسطینی ساکن در لبنان
۷۶	 ۲-۲. نمونه موردی: آوارگان سوری و فلسطینی؛ ذخیره انسانی در دسترس سازمان داعش
۷۹	 فصل پنجم: عوامل زمینه‌ای جذب در داعش
۸۲	 ۱. ظهور داعش در جغرافیای دولت‌های فرومانده
۸۵	 ۲. تقابل با دولت‌های ملی
۸۹	 ۳. اعلام خلافت؛ زمینه‌ساز گسترش داعش
۹۰	 ۴. تمامیت‌خواهی اهل سنت عراق
۹۳	 ۵. عملکرد غرب به رهبری آمریکا در منطقه
۹۷	 ۶. گفتمان داعش: بدیل‌سازی برای گفتمان مقاومت

- ۹۹ بحران رهبری ۷
- ۱۰۰ مقاومت در مقابل امواج جهانی سازی ۸
- ۱۰۲ افزایش کمی نیروهای داعش در پی آغاز عملیات سرکوب آن ۹
- ۱۰۶ تکثر گروه‌های عراقی، رقیب بودن آنها با هم و فقدان سازماندهی ۱۰
- ۱۱۱ فصل ششم: عوامل رسانه‌ای و تبلیغی جذب در داعش
- ۱۱۴ ۱. رسانه‌ها: ابزارهای جذب جوانان در شبکه سلولی داعش
- ۱۲۶ ۲. تبیین مواضع و عملکرد از طریق رسانه‌ها
- ۱۳۵ فصل هفتم: عوامل عملکردی جذب در داعش
- ۱۳۷ ۱. معرفی اجرای «فتح الکوی» خلافت در پروپاگاندای دولت اسلامی
- ۱۴۴ ۲. اقدام عملی داعش در تشکیل خلافت اسلامی
- ۱۴۷ نتیجه‌گیری
- ۱۵۳ منابع و مآخذ

مقدمه

مرگ اسامه بن لادن به شدت باعث تضعیف سازمان القاعده گردید و موجب شد تا از این سازمان، فقط سایه‌ای برجای بماند. در خلا حضور رهبری قوی و مقتدر برای اندیشه سلفی - جهادی، در دی ۴۴ ساله به نام ابوبکر البغدادی ظهور کرد و با تشکیل متعصب‌ترین و نوترین نیروی نظامی در منطقه، به کارگیری تاکتیک‌های چریکی با ریسک بالا و عملیات‌های «تحریک»، توانست به موفقیت‌های چشمگیری دست پیدا کند. وی تعداد زیادی از جنگجویان را که در سوریه علیه بشار اسد می‌جنگیدند در تشکیلات خود جذب نمود و با استفاده از آن «دولت»^۱، در ژوئن ۲۰۱۴، تهاجم گسترده‌ای را به عراق آغاز کرد.^۲ پس از تسلط یافتن دروه «دولت اسلامی عراق و شام» یا به اختصار «داعش»^۳ بر بخش‌های مهمی از عراق و سوریه، ابومحمد العدنانی، سخنگوی داعش، در ۲۹ ژوئن ۲۰۱۴، در پیامی صوتی اعلام کرد که پس از عراق و شام از نام خلافت برپا شده، حذف می‌شود و از این پس، خلافت اسلامی، «دولت اسلامی» نامیده می‌شود. در این پیام، عدنانی، به صورت رسمی، تشکیل خلافت اسلامی را از جانب ابوبکر البغدادی را به عنوان خلیفه مسلمانان اعلام کرد و گفت: «هم‌اکنون بر تمام مسلمانان واجب است که با خلیفه بیعت کنند و تمام امارت‌ها، ولایت‌ها و تشکیلاتی که سلطه‌خانه سربرازانش به آن می‌رسد، باطل هستند. مشروعیت تمام گروه‌ها و سازمان‌های اسلامی دیگر باطل

1. David Huntwork, Meet Abu Bakr al-Baghdadi: the leader of ISIS and the new caliph of the Islamic State, renewamerica, 2014.

۲. «داعش» تنها مخفف عبارت «دولت اسلامی عراق و شام» نیست، بلکه در میان اعراب یک واژه استخفافی محسوب می‌شود که اولین بار، ارتش آزاد سوریه آن را برای تحقیر داعش در عراق و شام به کار برد و بعدها نیز واژه مشابهی تحت عنوان «ماعش» (میلیشای ایران در عراق) برای تحقیر نیروهای شبه‌نظامی غیردولتی شیعه عراق به کار برده شد.

است و پیروی از هر خلیفه دیگری حرام می‌باشد و اگر کسی قصد داشت صفوف را از هم پراکنده کند، باید سر او را با گلوله از هم بپاشید.^۱

این اعلام عمومی، حمایت برخی گروه‌های سلفی را به دنبال داشت. به عنوان نمونه، بلافاصله پس از انتشار این پیام صوتی سخنگوی داعش، گروه سلفی - جهادی «جماعت انصار بیت المقدس»، که پیش از این، البغدادی را امیرالمؤمنین می‌نامید و براساس فتوای وی مشغول جهاد در صحرای سینا بود، ضمن تجدید بیعت با خلیفه داعش، نام خود را به عنوان دالّه قلمروی اعلام شده از سوی داعش، به «الدولة الاسلامیه» تغییر داد.^۲

دست‌بسی تسلیحات، مهمات و تجهیزات به دست آمده از پادگان‌های نظامی در عراق و سوریه و همچنین تسلط بر منابع مهم نفتی در این دو کشور، در کنار قلمرو وسیع جغرافیایی داعش را در میان تمامی بازیگران غیردولتی در سراسر جهان در موقعیتی کم‌نظیر قرار داده است.^۳

داعش از طریق جمع‌آوری بیات، غارت بانک‌ها، تاراج آثار باستانی و فروش نفت، به ثروت هنگفتی دست یافته است، که این گروه را از کمک مالی کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس بی‌نیاز می‌سازد.^۴

سازمان داعش پس از سیطره بر بخش‌های وسیعی از استان‌های سنی‌نشین عراق و سوریه و اعلام تشکیل خلافت اسلامی، از لحاظ کیفی به سرعت توسعه پیدا کرد. روند فزاینده بیعت گروه‌های کوچک و بزرگ سنی با داعش از یک سو و افزایش تقاضا برای پیوستن به آن از سراسر جهان، داعش را از تمامی کشورهای مشابه خود متمایز کرد و قدرت قابل ملاحظه‌ای به آن بخشید. بر این اساس، قدرت داعش را نه فقط براساس توان نظامی این گروه در تصرف بخش‌های وسیعی از سوریه و عراق، بلکه باید براساس تأمین مناسب منابع مالی و از آن مهم‌تر جذب و سازماندهی شبه‌نظامیان داوطلب از خاورمیانه، شمال آفریقا و سراسر جهان ارزیابی کرد.

شواهد موجود حاکی از آن است که داعش سازمانی منسجم، دارای قدرت مانور زیاد و بهره‌مند از منابع مالی گسترده است. اتباع عربستان سعودی و قطر و سایر

1. <https://www.youtube.com/watch?v=wYT7xxAbbi0>

۲. احمد عبدالباسط، حساب منسوب لجماعة بیت المقدس يعلن تغییر اسمها لالدولة الإسلامية، ۲۰۱۴.

3. Abdel Bari Atwan, Will the US-Iran-Saudi alliance defeat ISIS? If so, to what effect? 2014.

4. Week Staff, Abu Bakr al-Baghdadi: The man who would be caliph, 2014.

کشورهای عربی، با اعطای منابع مالی گسترده به داعش، امکان جذب و سازماندهی نیروهای آموزش دیده از سراسر جهان را برای این گروه فراهم کرده‌اند و زمینه ساز گسترش آن شده‌اند. ترکیه نیز با تسهیل تردد اعضا و هوادان داعش و کمک به انتقال سلاح، مهمات و تجهیزات به مناطق تحت سیطره آن، عقبه لجستیکی مناسبی را برای این سازمان فراهم آورده است.

علاوه بر این، تجربه مجاهدان عرب افغان که نسل اول سلفی-جهادی‌ها محسوب می‌شوند، در کنار سابقه عملیات‌های نظامی اعضای این گروه علیه دولت عراق و نظامیان آمریکایی از سال ۲۰۰۳ میلادی به بعد و همچنین شرکت در جنگ داخلی سوریه، توان و تجربه نظامی، عملیاتی و چریکی داعش را تا حد قابل توجهی افزایش داده است. بنابراین می‌توان داعش را گروهی سلفی-تکفیری دانست که در مقایسه با گروه‌های مشابه، در چهار دهه‌ای جهش شده است و با خروج از سایه سازمان القاعده، توانسته به یک پدیده تبدیل شود. در سطح خاورمیانه تبدیل شود.

داعش، پدیده‌ای است که امروز یکی از مهم‌ترین دغدغه‌ها و چالش‌های جهان اسلام و منطقه خاورمیانه تبدیل شده است. امروز داعش فعالیت خود را نه تنها در خاورمیانه بلکه در بسیاری از نقاط جهان گسترش داده است و از این رو به عنوان یک تهدید امنیتی بالقوه، نظر سیاستمداران، تحلیل‌گران و کارشناسان غربی را نیز به خود جلب کرده است. داعش از لحاظ ماهیت، ساختار، اهداف و عملکرد، با نمونه‌های مشابه خود تفاوت‌های اساسی دارد. از این رو باید آن را از دیدگاهی جدید و براساس واقعیاتش از نو مورد مطالعه، بررسی و واکاوی قرار داد.

داعش نسل سوم القاعده است که در پی حرکت‌های جهادی نسل اول در افغانستان به رهبری اسامه بن لادن و نسل دوم در عراق و به رهبری ابوموسلماب الزرقاوی پایه‌گذاری شد. داعش را می‌توان سازمانی برآمده از القاعده معرفی کرد، اما این سازمان در بسیاری از اصول و شیوه‌های عمل با القاعده متفاوت است. مردان القاعده عمدتاً شبه‌نظامیان بدون سرزمینی بودند که با ویژگی «سیالیت» به منظور جهاد در راه آرمان‌های خود از سرزمینی به سرزمین دیگر مهاجرت می‌کردند. اما سربازان داعش با پذیرش اصل «خلافت» معتقدند باید برای مبارزه و تحقق آرمان‌ها به قلمروی مشخصی مهاجرت نمود و در آنجا در مسیر اهداف مبارزه کرد. داعش برخلاف سایر گروه‌های

سلفی- جهادی توانسته است قلمرو وسیعی را در سوریه و عراق به تصرف خود درآورد و ساختارهای نسبتاً کارآمدی را برای اداره این مناطق ایجاد کند.

سیدحسن نصرالله، دبیرکل حزب الله لبنان، در سخنرانی خود در ۱۵ آگوست ۲۰۱۴ (۲۴ مرداد ماه ۱۳۹۳) که به مناسبت سالگرد پیروزی حزب الله در جنگ ۳۳ روزه ایراد شد، ضمن مقایسه بحران ظهور داعش با دوران تشکیل رژیم صهیونیستی، به یادآوری عدم درک تاریخی از «خطر» در زمان تشکیل این رژیم پرداخت. وی با معرفی داعش به عنوان یک «واقعیت خارجی» که به یک «حکومت» تبدیل شده و مساحت جغرافیایی «بسیار گسترده» را اشغال کرده و بر آن تسلط یافته است، خطر داعش را بالفعل، غیرمعوق و رجوع ناپذیر توصیف کرد.^۱

اگر هشدار سیدحسن نصرالله را در مورد داعش که همگان اعم از دوست و دشمن، وجودش را پذیرفته‌اند به عراق یک گزاره مسلم و غیرقابل انکار بپذیریم، به نظر می‌رسد باید این واقعیت را نیز پذیرفت که داعش چیزی بیش از یک سازمان جهادی غیردولتی و البته پدیده‌ای فروتر از «دولت» (با مفهومی که در نظام بین‌الملل از آن یاد می‌شود) است. اما این پدیده «بینایی انسان داده که دارای شبکه‌های پراکنده، الهام‌بخش و توانایی استراتژیک در طراحی و اجرای مداوم حملات تهاجمی است. همچنین تجربه ثابت کرده که نابودی رهبران چنین سازمان‌هایی منجر به نابودی کلیت ساختار آنها نخواهد شد. داعش دولت نیست، اما واجد سازمان‌زمی در حد یک ارتش و دارای ساختار و رهبری سیاسی است؛ عواملی که داعش از طریق آنها توانسته است دستاوردهای قابل توجهی را کسب کند.

شاید برخی معتقد باشند که اساساً فرقی بین داعش و جریان پرقلابی دیگر یعنی القاعده وجود ندارد، زیرا هر دو دارای سازمان استوار بر ایدئولوژی اسلامی با قرائت تکفیر هستند. اما فارغ از مباحث فقهی در مورد محدوده تکفیر در این دو سازمان، داعش و القاعده دو پدیده کاملاً جدا از هم هستند. مبنای این تفکیک دو شاخص کلیدی یعنی تلاش برای برپایی دولت و مبادرت دائمی به جنگ است. دلیل دیگر این تفکیک اعتقاد به این مسئله است که هر استراتژی موفق برای برهم زدن نظم موجود که در چنبره

۱. سخنرانی سیدحسن نصرالله، دبیرکل حزب الله لبنان، در جشن هشتمین سالگرد پیروزی حزب الله در جنگ ۳۳ روزه، بخش فارسی پایگاه اطلاع‌رسانی مقاومت اسلامی لبنان، ۱۳۹۳.

دولت‌ها و قدرت‌های بزرگ و به واسطه سازمان‌های عریض و طویل اطلاعاتی و تجهیزات پیشرفته نظامی اداره می‌شود، الزاماً باید پیچیده، زمان‌بر و مبارزه‌طلبانه باشد، در غیر این صورت محکوم به شکست خواهد بود. بر همین مبنا استراتژی داعش تاکنون موفق و در نتیجه واجد ویژگی‌هایی متفاوت از القاعده بوده است.

داعش دارای منابع مختلف «قدرت» از نوع «قدرت استراتژیک» است. بنابراین، برای نابودی داعش، راهی جز شناسایی اجزای تشکیل‌دهنده «قدرت استراتژیک» این پدیده و بررسی راه‌های ایجاد اختلال در آن وجود ندارد. یکی از منابع و عوامل مهم و تعیین‌کننده قدرت داعش، عامل نیروی انسانی بالنگیزه و جوان می‌باشد که در مقایسه با سایر سازمان‌ها توانایی چشمگیر و ویژه‌ای به این سازمان داده است. پروپاگاندای داعش از طریق ماهنامه «المللی» و «دابق»^۱ و دیگر رسانه‌های متناسب به این سازمان توانسته است تعداد زیادی از افراد را نسبت به هواداری از این سازمان و همکاری با آن متقاعد کند.

اگر نیروی انسانی جوان و بالنگیزه را به عنوان یکی از اصلی‌ترین ارکان قدرت داعش یا «قدرت استراتژیک» آن در نظر بگیریم، نابودی یا بی‌اثر کردن این منبع قدرت ضرورتی اجتناب‌ناپذیر خواهد بود. از این جهت، شناسایی عوامل پیش‌رانی که تقویت‌کننده و تداوم‌بخش این قدرت استراتژیک هستند ضروری است. یکی از عوامل تقویت‌کننده و تداوم‌بخش قدرت استراتژیک داعش در تأمین نیروی انسانی، گرایش قابل توجه جوانان به این سازمان است.

در حالی که برآوردهای متعدد و مختلفی در مورد استعداد نیروی انسانی داعش وجود دارد، اما شکی نیست که داعش در ابتدای حرکت نظامی گسترده خود توانست با نفرات اندک، کارهای بزرگی نظیر سیطره بر یک سوم خاک عراق و سوریه انجام دهد. داعش در این مناطق دولت تشکیل داد که حدود شش میلیون نفر در آن زندگی می‌کردند. این توفیقات به طور مستقیم ناشی از شیوه عملکرد و کیفیت نیروی انسانی داعش است. افرادی که از سراسر جهان به داعش می‌پیوندند به سبب داشتن یک تخصص ویژه به

۱. «دابق» برگرفته از نام جنگی است که در روستای «مرج دابق» در نزدیکی حلب و در ۲۵ رجب ۹۲۲/ ۲۴ آوریل ۱۵۱۶ بین سلطان سلیم اول، خلیفه عثمانی و رعایای آن بلاد به رهبری شخصی به نام «قائصوه الغوری» درگرفت که به شکست آنان انجامید و راه فتح دمشق را برای خلیفه عثمانی گشود. دابق، ارکان رسمی «داعش» است که از جولای ۲۰۱۴ به طور مستمر منتشر می‌شود.

همراه تخصص‌های عمومی مانند آشنایی با تکنولوژی‌های نوین ارتباطی، زبان‌های خارجی و نظامات و تجربیات سیاسی، اداری، اقتصادی، امنیتی و نظامی کشورهایی که از آنجا به ارض خلافت سفر کرده‌اند، افرادی با کیفیت به‌شمار می‌روند.

علاوه بر این، بسیار مهم است که بدانیم چه انگیزه‌هایی آنها را مجاب کرده تا از شهر و دیار خود به عراق و سوریه مهاجرت کنند و از یک‌سو پل‌های پشت سر خود را خراب و از سوی دیگر رنج مهاجرت و خطرات آن را بر خود هموار کنند و پس از بیعت با خلیفه، جان خود را در معرض خطر قرار دهند. این کتاب با هدف بررسی علل و عوامل مؤثر در گرایش جوانان به داعش به رشته تحریر درآمده است. بدیهی است برای مطالعه دقیق یک پدیده، باید با آن پدیده مواجهه‌ای نزدیک داشت و از طریق این مواجهه نزدیک، اطلاعات جامع و مانعی را به دست آورد و براساس این اطلاعات، پدیده مورد نظر را به روشی تحلیلی کرد.

مطالعه سازمان داعش، به سبب ماهیت و گستره فعالیت آن، کاری بس دشوار است و امکان مطالعه آن، با شیوه رایج در مطالعه سایر پدیده‌های اجتماعی و سیاسی وجود ندارد. حضور در مناطق تحت سیطره داعش و مصاحبه عمیق با اعضای این سازمان بهترین شیوه برای بررسی علل گرایش جوانان به داعش است. اما از آنجا که برای نویسندگان کتاب، این امکان فراهم نبود، در بررسی علل گرایش جوانان به داعش روش اسنادی انتخاب شد و اطلاعات مورد نیاز از طریق مراجعه به اسناد و مدارک دیداری و شنیداری جمع‌آوری شد. در این راستا و به منظور شناخت داعش از درون، اظهار نظر کسانی که فرصت حضور در قلمرو داعش و مصاحبه با اعضای و هواداران آن را پیدا کرده بودند، مغتنم شمرده شد. همچنین در بررسی عوامل تبدیل رسانه‌ای مؤثر بر گرایش جوانان به داعش، به نشریات و اعلام‌های رسانه‌ای داعش توجه شد.

در این کتاب تلاش شده است واقعیت‌های موجود در زمینه علل گرایش جوانان به داعش تبیین شود. بدیهی است که ماهیت و کنش داعش به هیچ روی قابل دفاع نیست. داعش، برداشتی انحرافی از اسلام دارد و عملکرد آن، باعث ایجاد تفرقه در صفوف مسلمانان شده است. داعش، با قتل‌انگیزی در عراق و سوریه و با تکفیر شیعیان، محور مقاومت را هدف قرار داده است و خواسته یا ناخواسته در جهت منافع رژیم صهیونیستی و نظام سلطه عمل نموده است. به‌رغم همه این موارد، جوانانی که به

داعش می‌پیوندند دلایل و انگیزه‌هایی دارند که با منطق و مبانی فکری مورد قبول ما متفاوت است. بنابراین، در بررسی علل گرایش جوانان به داعش، عواملی که باعث می‌شود جوانان مسلمان درباره پیوستن به سازمان داعش یا هواداری از آن متقاعد شوند، از منظر خود آنها بررسی شده است. همچنین، هدف از تألیف این اثر، نقد مبانی فکری و عقیدتی داعش و عملکرد این سازمان نیست و این مهم باید در مجموعه‌ای دیگر انجام شود.

امید است این کتاب به درک بهتر خوانندگان نسبت به علل جذابیت داعش برای تعدادی از جوانان مسلمان کمک کند؛ جوانانی که در میادین جنگ خطرپذیری بالایی دارند و حاضرند جان خود را برای تحقق اهداف این سازمان فدا کنند؛ افرادی از کشورهای مرفه و ثروتمند جهان که از همه دلبستگی‌ها، خوشی‌ها و لذت‌هایی که از آنها برخوردار بودند، گشتند و با قدم گذاشتن در مسیری سخت و تا حدی بدون بازگشت، خشونت‌بارترین اقدامات را مرتکب شدند.